

Raadsvoorstel

Onder embargo tot donderdag 4 september 12.00 uur

Onderwerp Aandelenoverdracht WarmteStad

Telnr. 14 050 Bijlagen 1

Registratienummer 253994-2025

Classificatie ☒ Openbaar ☐ Geheim ☐ Vertrouwelijk (bij gebruik van persoonsgegevens)

Portefeuillehouder Broeksma

Langetermijn agenda (LTA) LTA ja: ☐ Maand Jaar

Raad LTA nee: ☒ Niet op LTA

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. in te stemmen met de overname van alle aandelen WarmteStad B.V. van N.V. Waterbedrijf Groningen voor een bedrag van € 10.000.000,--;
- II. de kapitaallasten van aandelenverwerving vast te stellen op € 42.500,-- voor 2025 en deze te dekken uit het Programma Energie;
- III. de structurele kapitaallasten vanaf 2026 vast te stellen op € 160.000,-- en deze te dekken uit een voorbeslag op de begroting 2026;
- IV. het risico van de aandelenverwerving onder besluitpunt I ter hoogte van € 2.500.000,-- (25%) mee te nemen in het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen.

Samenvatting

WarmteStad is in 2014 opgericht door het Waterbedrijf Groningen en de gemeente. Dit bleek een goed passende en zeer vruchtbare samenwerking die een succesvol warmtebedrijf met ruim 8.000 afnemers heeft voortgebracht. Inmiddels is WarmteStad volledig zelfstandig georganiseerd en heeft het waterbedrijf, vanwege een heroriëntatie op haar kerntaken, besloten zich uiterlijk per 31 december 2026 terug te trekken als aandeelhouder. De gemeente Groningen komt daarmee in de gelegenheid om alle aandelen van WarmteStad B.V. over te nemen van Waterbedrijf Groningen Duurzaam B.V. voor een bedrag van € 10.000.000,--. Hiermee wordt de gemeente volledig eigenaar van WarmteStad. De overname biedt de gemeente strategische voordelen: volledige regie over investeringen, governance en toekomstige toetreding van nieuwe aandeelhouders.

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

Aanleiding en doel

In 2012 heeft ons college en uw raad het eerste beleid voor de warmtetransitie vastgesteld. Het publieke belang in de realisatie van warmte-infrastructuur was daarbij een van de pijlers. Er vonden al samenwerkingen plaats met het Waterbedrijf Groningen (WBG) in verschillende warmteprojecten. De gezamenlijke oprichting van een warmtebedrijf was daarmee ook een logische vervolgstap, welke in eerste instantie concreet nodig was voor het project WKO Europapark. Met het WBG was een gelijkgestemde partner gevonden met ervaring in distributie en levering van (warm) water en bijbehorende administratieve taken. In 2014 hebben de gemeente en het WBG (Waterbedrijf Groningen Duurzaam BV) dan ook besloten over te gaan tot de oprichting van gezamenlijk warmtebedrijf, WarmteStad BV, beide met 50% zeggenschap.

Onder de vleugels van de gemeente en het waterbedrijf is een organisatie opgebouwd die in staat was steeds meer taken in huis uit te voeren. Inmiddels is WarmteStad sinds 2025 geheel zelfstandig georganiseerd en is er geen operationele betrokkenheid meer vanuit het waterbedrijf. De laatste grote stap die hierin is gezet is de migratie naar een eigen boekhoudsysteem, waarmee de financiële huishouding van WarmteStad volledig is losgekoppeld van het waterbedrijf.

Met een vorige kapitaalstorting (raadsvoorstel 172677-2023 en brief 120460-2024) heeft het waterbedrijf in 2024 medegegeeld niet langer mee te kunnen investeren in WarmteStad vanwege de grote investeringsopgave in de eigen primaire activiteiten: de drinkwatervoorziening. Voor de kapitaalstorting van in totaal € 14.000.000,-- hebben beide aandeelhouders € 3.500.000,-- ingebracht. Daarmee was ook het investeringsplafond bereikt van het waterbedrijf voor WarmteStad. Om aan het benodigde totaalbedrag te komen heeft de gemeente nog aanvullend € 7.000.000,-- ingebracht d.m.v. uitgifte van preferente aandelen. Hierdoor kon de zeggenschapsverhouding gelijk blijven, wat op dat moment de voorkeur had mede vanwege de operationele betrokkenheid die er op dat moment nog was vanuit het waterbedrijf. Gelijktijdig met dit voorstel voor aandelenovername is ook het voorstel aan de orde voor een garantieverstrekking van € 16.000.000,-- en een kapitaalverstrekking van € 26.500.000,-- (raadsvoorstel 195800-2025).

Met het oog op deze nieuwe investeringen in WarmteStad, de eigen investeringsopgave en de afnemende operationele betrokkenheid heeft het waterbedrijf de voorkeur uitgesproken om voor 2027 uit te treden. Daarmee kan het waterbedrijf zich volledig richten op de eigen kerntaken. Op basis van de statuten van WarmteStad BV geldt een aanbiedingsplicht aan de andere aandeelhouder(s) wanneer een aandeelhouder aandelen wenst te verkopen. Dit betekent dat de gemeente in de gelegenheid komt om de aandelen van het waterbedrijf in WarmteStad over te nemen.

Door het overnemen van de aandelen van het Waterbedrijf Groningen wordt de Gemeente Groningen 100% eigenaar van WarmteStad. Dit heeft een aantal belangrijke voordelen voor de Gemeente Groningen:

- + Verkrijging van meerderheidsbelang (meer beslissingsbevoegdheid en controle)
- + Vereenvoudiging van proces voor nieuwe kapitaalverstrekingen en financiering
- + Volledige regie over toetreding van nieuwe aandeelhouders
- + Sturing op belangrijke waarden als betaalbaarheid en duurzaamheid

Kader

- Treasurystatuut 2024
- Warmtetransitieplan 2022-2030

Argumenten en afwegingen

Voor uittreding van het Waterbedrijf Groningen uit WarmteStad zijn verschillende scenario's verkend. Naast volledige overname door de gemeente zijn ook andere opties overwogen, zoals:

1. Directe verkoop van aandelen aan een derde partij:

Hierbij is er minder gemeentelijke sturing mogelijk op de waarden en ambities, zoals betaalbare tarieven en duurzaamheid. Ook biedt het geen oplossing voor het invullen van de eigenvermogensbehoefte op de korte termijn, omdat een traject voor verkoop aan een derde in de praktijk veel tijd in beslag neemt.

2. Verwatering aandeel waterbedrijf:
Als de situatie ongewijzigd blijft, betekent dit dat het waterbedrijf niet meer investeert en als gevolg daarvan minderheidsaandeelhouder wordt en het procentuele aandeel langzaam afneemt. Dit biedt geen oplossing voor de wens van het waterbedrijf om zich volledig te richten op haar kerntaken.
3. Gezamenlijk zoeken naar een nieuwe publieke medeaandeelhouder:
Gezien de investeringsopgave van WarmteStad en de daaruit voortkomende financiële last voor de gemeente kan een nieuwe publieke medeaandeelhouder van toegevoegde waarde zijn. Nieuwe deelname vraagt om een zorgvuldig proces en is het op korte termijn niet haalbaar.

Na zorgvuldige afweging is de conclusie dat een volledige overname door de gemeente de meeste voordelen biedt voor beide partijen. Dit geeft de meeste zekerheid, snelheid en bestuurlijke eenvoud. Als meerderheidsaandeelhouder kan de gemeente de behoeften van haar inwoners, bedrijven en organisaties en van WarmteStad en haar medewerkers zelf zo goed mogelijk beantwoorden binnen de geldende ambities en opgaven.

Binnen de gemeentelijke organisatie is zorgvuldig gekeken naar de financiële, juridische en strategische implicaties van deze stap. De financiële risico's en effecten zijn beheersbaar en worden afgedekt via het weerstandsvermogen. De overname en daarmee het verkrijgen van de meerderheid van de zeggenschap biedt de gemeente Groningen de nodige voordelen:

1. Meer regie en bestuurlijke eenvoud:
 - Snelle en eenvoudige besluitvorming over investeringen en uitbreidingen.
2. Strategische financiële kansen:
 - Meer flexibiliteit in financiële constructies en daarmee ook mogelijkheden om de financiële effecten voor de gemeente te beperken gegeven de investeringsopgave voor WarmteStad.
 - Mogelijkheid om investeringen beter af te stemmen op gemeentelijke begrotingscycli.
3. Betere aansluiting bij gemeentelijke uitvoering:
 - Meer sturing in governance draagt bij aan een optimale afstemming en samenwerking tussen WarmteStad en de gemeente Groningen.
 - Meer sturing met het oog op gebiedsontwikkeling en infrastructuurplanning.
4. Betere positie voor verkenning nieuwe investeerders:
 - Een meerderheidspositie maakt het eenvoudiger om afspraken te maken over investeringen, risicodeling en maatschappelijke doelen, zoals betaalbaarheid en verduurzaming.
 - Een duidelijke governance-structuur bieden die passend is bij en aantrekkelijk is voor toetreding van nieuwe aandeelhouders.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Een wijziging in aandeelhouderschap vraagt om zorgvuldige afstemming met de belangrijkste stakeholders van WarmteStad, zodat de betrokken partijen weten wat deze stap inhoudt en voor de toekomst zal betekenen. WarmteStad zorgt in afstemming met het waterbedrijf en de gemeente voor een goede informatievoorziening richting de eigen partners.

Los van het specifieke besluitpunt in dit voorstel kan in algemene zin worden gesteld dat er sprake is van nauwe samenwerking tussen WarmteStad, de gemeente, de woningcorporaties en Grunneger Power en er uitvoerige participatietrajecten opgezet worden om bewoners te betrekken in de verschillende fasen van warmtenetprojecten. Wanneer blijkt dat er voldoende interesse is voor een aansluiting wordt een project verder in gang gezet.

In het kader van het Omgevingsprogramma Warmte dat in ontwikkeling is wordt ook een uitgebreid participatietraject doorlopen om inwoners, bedrijven en organisaties de kans te geven om mee te denken in het Groningse beleid voor de warmtetransitie. Als onderdeel van het participatietraject voor het Omgevingsprogramma Warmte is gebruik gemaakt van het inwonerspanel Groningen Gehoord. Uit dit onderzoek van begin 2025 blijkt dat 63% van de 5.000 respondenten (zeer) positief staat tegenover het doel 'gemeente Groningen aardgasvrij'. Bijna een kwart van de respondenten staan neutraal tegenover dit doel. Een groot deel hiervan geeft aan in eerste instantie positief te staan tegenover dit doel, maar zorgen te hebben over de praktische uitvoerbaarheid en kosten voor individuele huishoudens. Ongeveer een tiende van de respondenten geeft aan al aardgasvrij te wonen, waarvan 85% hier (zeer) tevreden over is. Dit zijn huishoudens die

zijn aangesloten op een warmtenet, WKO-systeem of individuele elektrische oplossing. Ruim 30% van de respondenten die een voorkeur heeft voor aardgasvrij verwarmen geeft aan te kiezen voor een aansluiting op een warmtenet. Dit aandeel is het hoogste in de wijken in het noordwesten van de stad, waar nu ook het warmtenet wordt gerealiseerd. 35% van alle respondenten geeft aan niet voldoende kennis te hebben om een voorkeur aan te geven.

Financiële consequenties

Een overname van de aandelen van WBG zou op papier de financiële exposure voor de gemeente laten toenemen, omdat de gemeente volledig moet voorzien in het eigen vermogen dat van de aandeelhouders wordt gevraagd. Echter, ook zonder overname komen nieuwe kapitaalverzoeken in volledigheid bij de gemeente terecht voor de periode waarin er geen nieuwe investeerders zijn, aangezien WBG zich enkel nog richt op de drinkwateropgave en niet meer bijdraagt aan de investeringen in WarmteStad.

Effect op baten en lasten voor de gemeente

De aandelenverwerving voor een bedrag van € 10.000.000,-- geeft voor 2025 een kapitaallast van maximaal € 42.500,-- o.b.v. een rente-omslagpercentage (ROP) van 1,7% voor de maanden okt-dec. Dit is afhankelijk van het feitelijke moment van de aandelentransactie en de daarvoor benodigde financiering. De kapitaallast voor 2025 wordt gedekt vanuit het Programma Energie. Vanaf 2026 bedraagt de structurele kapitaallast € 160.000,-- op basis van het ROP 2026 van 1,60%, te dekken vanuit een voorbeslag op de begroting 2026.

Effect op solvabiliteit van de gemeente

De werkelijke stand van de solvabiliteit per 31 december 2024 bedroeg 12,843%. Met de voorliggende kapitaalverstrekking dat gelijktijdig aan de orde komt in de raad daalt de solvabiliteit naar 12,699%. De aandelenovername heeft een zeer beperkt effect op de solvabiliteit met 0,05%, waarmee de solvabiliteit op 12,646% uitkomt.

Effect op weerstandsvermogen gemeente

We hanteren bij de bepaling van het weerstandsvermogen de regels zoals opgenomen in de ‘Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement’.

Op basis hiervan houden we voor verstrekkingen aan WarmteStad als geheel een reservering van 25% aan in het weerstandsvermogen.

Als gevolg van de aandelenverwerving neemt het benodigde weerstandsvermogen toe met € 2.500.000,-- (25% van € 10.000.000,--). Er vindt geen daadwerkelijke toevoeging aan het beschikbaar weerstandsvermogen (Algemene Reserve) plaats. Het effect op de ratio van het weerstandsvermogen zoals bepaald bij de Gemeenterekening 2024 is een verslechtering met 3,8%.

Waardering

In het proces van de opstelling van de gemeenterekening kijken we jaarlijks naar de waardering van onze deelnemingen. De overname van de andere helft van aandelen tegen het afgesproken overnamebedrag is aanleiding om opnieuw naar de eigen waardering van WarmteStad te kijken. We zoeken hierover vroegtijdig afstemming met onze accountant.

Overige consequenties

Planning

De planning voor een eventuele aandelenovername is bepalend voor een goede uitkomst van de kapitaalverstrekking. Met de voorgenomen kapitaalverstrekking blijft WarmteStad voldoen aan de gestelde ratio's en voorwaarden om bankfinanciering en subsidies te ontvangen en kan daarmee beschikken over financiering om de realisatie van Noordwest fase 1 en 2 voort te zetten.

Governance

De aandelenverwerving en daarmee het worden van meerderheidsaandeelhouder heeft ook organisatorische en bestuurlijke gevolgen. Dit betekent dat besluitvorming over investeringen, tarieven en uitbreiding van het warmtenet eenvoudiger en sneller kan verlopen. Daarnaast ontstaat er een nieuwe verantwoordelijkheid voor de gemeente als voorlopig enige eigenaar. Dit vraagt om een goede inrichting van toezicht en sturing. Het afgelopen jaar zijn daarvoor al goede stappen gezet voor betere governance in lijn met de Kadernota verbonden partijen. Ook wordt bekeken hoe de gemeentelijke organisatie WarmteStad optimaal kan ondersteunen bij haar maatschappelijke opgaven.

Vervolg

Na besluitvorming door de gemeenteraad en de AVA en RvC van het Waterbedrijf Groningen wordt de overname van de aandelen WarmteStad formeel afgerond. De juridische overdracht van de aandelen vindt plaats via een notariële akte.

Toekomstige besluitvorming kapitaalverstrekking en garantie:

De huidige kapitaalverstrekking van €26.500.000,-- voorziet in het benodigde eigen vermogen voor de jaren 2025 en 2026. Daarmee wordt ook de mogelijkheid opengehouden om de vervolginvesteringen geheel of gedeeltelijk door een nieuwe toetreders te laten doen. Deze knip is ook gemaakt voor de gemeentelijke garantie. Deze garantie is ter hoogte van het deel vreemd vermogen dat nodig is voor 2025 en 2026. Dit met het oog op het nog op te richten Waarborgfonds voor de warmte. Mogelijk kan de gevraagde garantie voor nieuwe bankfinanciering verstrekt worden vanuit het Waarborgfonds. Medio 2026 zal gewerkt moeten worden aan de invulling van zowel het eigen vermogen als de benodigde garantie op het vreemd vermogen voor de jaren na 2026. Tegen die tijd zal dan ook moeten blijken in hoeverre een (of het volledige) deel eigen vermogen ingevuld kan worden door een of meer nieuwe aandeelhouders en of de garantie op het vreemd vermogen ingevuld kan worden door het Waarborgfonds. Naar verwachting zal na de zomer van 2026 hierover een besluit voorliggen.

Lange Termijn Agenda

N.v.t.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Roelien Kamminga

secretaris,
Sander Gerritsen

Dit raadsvoorstel is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.